

TÜRKİYE’NİN ANAYASA ÇIKMAZI

Hayatlı Küçük
EMO Hukuk Müşaviri

İstikrar, ülkede demokrasinin işlemesi, adaletin yerini bulması, açlığın olmaması, herkesin iş sahibi olması, üretimin sürmesi, toplumun barış ve huzur içerisinde yaşaması gibi değerlere tekabül eder. Aksi halde “istikrar” kavramı, kötülüğün simgesi haline gelir. İstikrar adına diktatörlük, istikrar adına kölelik, istikrar adına çatışma ve gövde gösterisi, toplumu ve ülkeyi geriletken faktör olur.

Halkoyuna sunulan Anayasa değişikliğinin toplumun değil, iktidarın hatta iktidardaki bir kişi ve yandaşlarının ihtiyaçlarına göre hazırlandığı açık. “Niyet okuma” değil, Anayasa metnine çıplak gözle bakıldığında bile açık olan bu durumun üzeri AKP’nin geliştirdiği söylemlerle de örtülemez. Zaten 16 Nisan 2017 Pazar günü halkoyuna sunulacak anayasa değişikliğini gündeme getiren iktidar çevrelerinin, neden bu değişikliklere “Evet” denilmesi konusunda fazla bir söylem de geliştiremedikleri görülüyor. Ortaya konulan az sayıdaki ama büyük anlamlar içeren söylemleri, antidemokratik ve militarist bir içerik taşıyor. İstikrar, terörle mücadele, güçlü devlet, hızlı karar alan, hızlı icraat yapan etkin bir yönetim, Cumhurbaşkanı’nın yetkilerinin artması, yönetimde çift başlılığın kaldırılması, koalisyon dönemlerinin yaşanmaması

gibi önermeler, bir yandan demokratik hukuk devletinin geriletmesine işaret ederken, diğer yandan siyasal sistemin sürdürülebilir olması bakımından da sorunlar taşıyor.

Demokrasinin bir gereği olan toplumsal uzlaşma zeminlerinin, sorunlu bir istikrar söylemiyle ve koalisyon eleştirisi üzerinden yok edilmesi; yürütme organında sözde “çiftbaşlılık”tan söz ederken, yasama sürecinin ikili bir yapıya dönüştürülerek Cumhurbaşkanı kararnamelerine “kanun” özelliği tanınması; partili Cumhurbaşkanı’nın ve dahası üst düzey bürokrasinin de partili kişilerden oluşacak olmasının yaratacağı sorunlar; Cumhurbaşkanı’nı Anayasa’nın da üzerinde bir kişilik olarak öne çıkartacak yetkiler, iktidarın oy kazanmak için oluşturduğu dil üzerinden bile kabul edilmez görünüyor.

Anayasa AKP’nin Aracı Yapıldı

2010 Anayasa değişikliklerinin esasını, siyasi iktidarın yargıyı dileği gibi şekillendirebilmesi oluşturuyordu. Anayasa değişikliğinin hemen ardından HSYK başta olmak üzere yüksek yargı organlarının yapısı ve üyeleri değişikliğe uğratıldı. Yüksek mahkemelere atanan yüzlerce hakim hep birlikte hareket ettiler ve AKP’nin desteğiyle “kumpas davaları” denilen sürece imza attılar. 2013 yılı sonuna gelindiğinde, Anayasa değişikliği ile yaratılan yargı düzeninin, iktidarı da tehdit eder noktaya ulaştığı görüldü ve 3 yılda yapılanlar bir bir bozulmaya başladı. Son 3 yıl içerisinde, 2010 Anayasa değişikliğinin yargıya yansımaları adeta tamamen ortadan kaldırıldı ve bir Anayasa değişikliğine de gerek kalmadan, yüksek yargı üyeleri başta olmak üzere 4 bin civarında hakim ve savcı açığa alındı ya da cezaevlerine gönderilerek, yerlerine 2010 yılında tasfiye edilenler başta olmak üzere yenileri getirildi.

2010 Anayasa değişikliklerinin yargıya yönelik olanlarının dışındakiler ise tamamen bir göz boyamaydı ve toplum hayatında sonuç doğurmadığına tanık olundu.

2010 değişikliklerinden bazılarının neler olduğu ve 7 yıllık süreçteki sonuçlarını kısaca ele alacak olursak:

- *Anayasa’nın 10. Maddesi’nde yapılan değişiklikle “kadınlar, çocuklar, yaşlılar, özürliüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak ilave tedbirler, yapılacak iyileştirmeler ve onların durumlarını düzeltmeye yönelik pozitif ayrımcılık içeren uygulamalar Anayasa’nın eşitlik ilkesine aykırı sayılmayacak”tı. (Anayasa Değişiklik Paketi İle İlgili Sorular ve Cevaplar-Temmuz 2010, s.28)*

2010 referandumu sonrasında, pozitif ayrımcılık uygulanacağı anlatılan kadınlar, çocuklar gibi kesimlere yönelik hiçbir düzenleme yapılmamış, uygulamada adım

atılmamıştır. Aksine kadınlar ve çocuklara yönelik şiddet, istismar olaylarında artış ortaya çıktığı halde, bu sorunların çözülmesine yönelik hiçbir önlem alınmamıştır. Bu süreçte, küçük yaşta öğrenciler özel vakıf yurtlarına yönlendirilerek devlet korumasından çıkarılmış, Anayasa’nın aksine, kaderlerine terk edilmiştir.

- *Anayasa’nın 20. Maddesi’nde yapılan değişiklikle kişisel bilgilerin korunması garanti altına alınacak, uluslararası sözleşmelere uygun olarak kişisel veriler korunacak ve işleme tarihe karışacaktır.*

2010 sonrasında, hemen bütün vatandaşların kişisel verileri İnternet ortamına düşmüş, kişisel bilgilerle ilgili hukuki güvenlik ortamı yaratılmamıştır. Tarihe karışacağı söylenen “fişleme” Cumhuriyet tarihi boyunca en çok 2010 sonrası dönemde uygulanmış, 100 binin üzerinde vatandaş hakkında istihbari bilgilere dayanarak işlem yapılmıştır.

- *Anayasa’nın 23. Maddesi’nde yapılacak değişiklikle vatandaşın yurtdışına çıkma hürriyeti, vatandaşlık ödevi ya da ceza soruşturması veya kovuşturması sebebiyle sınırlandırılmayacaktır.*

Oysa yalnızca 2016 yılı içerisinde, yurtdışına çıkmak için havaalanlarına giden vatandaşların hiçbir gerekçe ileri sürülmeden yurtdışına çıkışları engellendi ve pasaportlarına el konuldu.

- *Anayasa’nın 125. Maddesi’nde yapılan değişikliklerle Yüksek Askeri Şura (YAS) kararları yargısal denetime açılarak, YAS kararlarıyla insanların kendileri ve aile fertleri için büyük bir acı ve felaket olan ordudan ihraç kararlarına karşı yargı yolu açılacaktır. “Suçlu olmadıkları halde rütbeleri sökülen ve ardından kendisini işsiz ve güvencesiz olarak sokakta bulan*

Koalisyonların Önü Tıkanınca İstikrar Gelir mi?

Anayasa değişikliğinin en önemli başlıklarından birini Bakanlar Kurulu'nun kaldırılarak partili Cumhurbaşkanı'nın oluşturacağı hükümet eliyle yürütmenin tekleştirilmesi oluşturuyor. İktidar, bu değişiklik için, koalisyon sorununun ortadan kaldırılacağı, seçilen Cumhurbaşkanı'nın tek başına yürütmeyi oluşturarak istikrarlı yönetim sağlayacağı tezini savunuyor. Cumhurbaşkanı'nın istediği kişileri bakan olarak atayacağı, TBMM'nin onayına da gerek duyulmayacağı için, 5 yıl süreyle kesintisiz icraat yapacak bir yürütmenin bulunacak olması "istikrar" olarak adlandırılıyor. Oysa istikrar bir partinin uzun süre iktidarda kalması anlamı taşımaz. İstikrar, ülkede demokrasinin işlemesi, adaletin yerini bulması, açlığın olmaması, herkesin iş sahibi olması, üretimin sürmesi, toplumun barış ve huzur içerisinde yaşaması gibi değerlere tekabül eder. Toplum bu ölçütlere ne kadar yaklaşıyorsa, refah ve demokrasi ne kadar artıyorsa, istikrar da o derece var olur. Aksi halde "istikrar" kavramı, kötülüğün simgesi haline gelir. İstikrar adına diktatörlük, istikrar adına kölelik, istikrar adına çatışma ve gövde gösterisi, toplumu ve ülkeyi geriletken faktör olur.

Koalisyon hükümetleri, toplumun değişik kesimlerinin temsilcisi olan partilerin bir araya gelme zeminini oluşturur. Toplumsal uzlaşma anlamına gelen koalisyonlar, partilerin dar çıkarlarından çok, değişik toplum kesimlerinin iktidarda söz sahibi olabilmesinin olanaklarını yaratır. Toplumsal barışın tesis edilmesinde rol oynar. Uzun yıllardır tek başına iktidar olan AKP'nin uygulama ve söylemleri toplumsal barışı olumsuz yönde etkilemekte, farklı kesimler arasında gerilim yaşanmasına neden olmaktadır. Bu durum istikrar da getirmemekte, gerilim nedeniyle ülkemiz adeta kaos ortamına sürüklenmektedir. Yaklaşık 15 yıllık tek parti iktidarının

Toplumsal uzlaşma anlamına gelen koalisyonlar, partilerin dar çıkarlarından çok, değişik toplum kesimlerinin iktidarda söz sahibi olabilmesinin olanaklarını yaratır. Toplumsal barışın tesis edilmesinde rol oynar. Uzun yıllardır tek başına iktidar olan AKP'nin uygulama ve söylemleri toplumsal barışı olumsuz yönde etkilemekte, farklı kesimler arasında gerilim yaşanmasına neden olmaktadır.

insanların suçlu olup olmadığına mahkemelerin karar vermesi gerektiği; aklın, vicdanın ve hukuk devleti olmanın gereği" idi. (Anayasa Değişiklik Paketi İle İlgili Sorular ve Cevaplar-Temmuz 2010, s.39)

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin kendi içerisinde yaptığı soruşturmalara cemaat ve tarikat ilişkileri tespit edilenlerin ordudan ihraç mekanizmasının sonlanmasıyla birlikte, ülke 15 Temmuz Darbe Girişimi ile karşı karşıya kalmış, ardından yalnızca asker kişiler değil, on binlerce kamu görevlisi sorgulama yapılmadan ihraç edilmiş ve bu kişiler için yargı yolu da kapatılmıştır.

- Anayasa'nın 125. Maddesi'nde yapılan değişiklikle idarenin yargısal denetiminde yerindelik denetimi yapılamayacağı düzenlenmiş, gerçekte zaten yapılamaz olan yerindelik denetimi üzerine Anayasa tartışmasıyla, "hakimler devleti" söylemleriyle, idarenin tasarruflarının denetimi zayıflatılmıştır.

İdari yargı üzerinde kurulan bu psikolojik baskı nedeniyle yalnızca siyasal anlam taşıyan işlemleri değil, örneğin Yangın Yönetmeliği gibi düzenlemelerin dahi yargısal denetiminde yargı organları çekinceli kararlara imza atmış ve kamusal zararların ortaya çıkmasına neden olunmuştur.

- 2010 Anayasa değişikliği ile hakim ve savcıların meslekten çıkarılmaları halinde yargısal denetim yolu açılacak, diğer kararlar ise iç itiraz sistemine tabi olacaktır.

2010 sonrası oluşturulan HSYK kararlarıyla hakim ve savcılar Cumhuriyet tarihinde görülmemiş şekilde sorunlarla karşılaşmış; intihar olayları yaşanmış ve hakimlik güvencesi adeta yok edilmiştir. 15 Temmuz Darbe Girişimi sonrasında ise hakim ve savcılar yanında kalem

görevlileri ve mübaşirler dahi herhangi bir soruşturma yapılmaksızın kamu görevlerinden çıkartılarak yargı yolu işlemez hale getirilmiştir. 2010 Anayasa değişikliği ile müstakil bina, müstakil sekreteryaya, her üye için makam arabası ile bütçe verilen HSYK üyeleri hakkında ceza davaları açılmış, tutuklanmış ve mesleklerinden ihraç edilmiştir.

- Anayasa'nın 51. Maddesi'nde yapılan değişiklikle işçilerin ayın iş kolunda birden fazla sendikaya üye olması engeli ortadan kaldırılacak, sendika özgürlüğü güvence altına alınarak uluslararası sözleşmelere uygun bir düzenleme getirilecekti.

DİSK'in verilerine göre 2016 yılı itibarıyla kayıtdışı işçileri de kapsayan fiili sendikalaşma oranı yüzde 9,7, toplu iş sözleşmesi kapsamı yüzde 7, özel sektörde toplu iş sözleşmesi kapsamı ise yüzde 4,6 olmuştur. 1,5 milyon sendikalı işçiden 500 bini toplu sözleşme haklarından yararlanamamaktadır.

- 2005 yılından itibaren toplanmayan Ekonomik ve Sosyal Konsey 2010 yılında Anayasa'ya konularak, hükümetlerin tercih ve inisiyatifinden çıkartılacak, katılımcı demokrasinin gereği olan bu uygulama anayasal güvenceye kavuşturulacaktır.

2010 sonrasında Ekonomik ve Sosyal Konsey hiç toplanmamıştır.

Anayasa'daki 2010 değişiklikleri bu şekilde ele alındığında, AKP-Cemaat işbirliği ile yapılan 2010 Anayasa değişikliklerinin 7 yıl gibi kısa bir sürede iflas ettiği görülmektedir. AKP-MHP işbirliği ile TBMM'den geçen ve 2010 değişikliklerine göre siyasal sistemde derin sorunlar yaratacak yeni Anayasa değişikliklerinin referandumda kabul edilmesi halinde, sonuçları ve ömrü hakkında iyimser bir yaklaşım için herhangi bir neden bulunmamaktadır.

ardından, ülkemizin acil olarak koalisyona ihtiyacı vardır. İktidardan dışlanmış kesimlerin korku ve kaygı ortamına sürüklendiği bu koşullarda, koalisyonların önünü kapatacak bir Anayasa düzenlemesi, kutuplaşmayı artıracak ve bu şekilde herhangi bir istikrar da gelmeyecektir.

Yasama Sürecinde İki Başlılık

İktidarın Anayasa değişikliği kampanyasında işlediği konulardan biri de yönetimde çift başlılığın ortadan kalkacağı iddiasıdır. Yürütme organının Cumhurbaşkanı ile Başbakan arasında bir çift başlılık yarattığı söylenmekte, bunun nasıl bir sakıncası olduğu da belirtilmeksizin tek kişide birleştirileceği anlatılmaktadır. Yürütme organını dengeye kavuşturan sistemin ortadan kaldırılması, keyfi bir yönetim anlayışını ortaya koyacak ve yürütmenin kendi içerisinde sorgulanmasını sağlayan mekanizma yok edilecektir. Bu durum bir çift başlılık olarak adlandırılmaz.

Referanduma sunulan Anayasa değişikliği ise gerçek anlamda bir çift başlılık getirmektedir. Bu durum yasama organı açısından ortaya çıkmaktadır. TBMM kanun düzenlemesi, Cumhurbaşkanı ise kanun hükmünde kararname düzenlemesi yapabilecektir. Değişikliğe göre Anayasa’da kanunla düzenleneceği belirtilen konularda kararname çıkartılmayacağı gibi bir konuda kanun düzenlemesi yapılmışsa kararname hükümsüz kalacaktır. Düzenlemedeki bu ifadeler dahi ortaya çıkacak karmaşayı anlatmaya yetmektedir.

Cumhurbaşkanlığı kararnameleleri de aynı kanunlar gibi Anayasa Mahkemesi’nin denetimine tabi tutulacak. Anayasal denetim kuralları kararnameler için de geçerli olacak. Anayasa Mahkemesi kararları geriye yürümez özelliğe sahiptir. Ülkemizde kanunlar açısından önleyici norm denetimi de söz konusu değildir. TBMM bünyesinde kurulan Anayasa Komisyonu bir ölçüde Anayasaya uygunluk açısından çalışma yürütmektedir. Cumhurbaşkanlığı kararnameleri için böyle bir süreç de işlemeyecek, Resmi Gazete’de yayımlanana kadar kamuoyunun bilgisi de olmayacaktır. Kararnameler yalnızca Anayasa Mahkemesi’nin Anayasa’ya

uygunluk denetimine tabi olacak. Kararnameler Anayasa Mahkemesi’nce Anayasa’ya aykırı bulunsalar bile, aynı kanunlar gibi, Anayasa Mahkemesi karar verinceye kadar etkisini sürdürecektir. Çoğu kanunda olduğu gibi Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin de yayımlandığı tarihte belirli hakları kazandıracak ya da değişiklik yapacak durumların olması nedeniyle, Anayasa Mahkemesi iptal etse dahi uygulanarak etkisi ortadan kalkmış olacağından bir anlam ifade etmeyecektir. Geçmişte milletvekillerine “kıyak emeklilik” olarak adlandırılan emeklilik haklarıyla ilgili düzenlemeler, Anayasa Mahkemesi’nce defalarca iptal edilmesine rağmen geçerli kılınmıştı. Milletvekillerinin kendileri için yaptığı bu türden ayrıcalıklı düzenlemelerin, kararnamelerle uygulama alanının genişlemesinin önü açılmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine yasa gücü tanınmayarak, Bakanlar Kurulu kararı gibi yürütme organının düzenleyici işlemi niteliği tanınmış olsaydı, idari yargı tarafından iptal edilmesi halinde, idari yargı kararlarının geçmişe etkisi nedeniyle, o işlem hiç yapılmamış gibi sonuç doğuracaktı.

Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin ardından TBMM’nin aksi yönde ya da farklı içerikte bir kanun yürürlüğe koymasında da aynı durum söz konusu olacaktır. Kararname yayımlandığı tarihte sonuç doğuracak ve uygulanacağından, olumsuz etkilerinin ortadan kaldırılmasının birçok durumda olanağı bulunmayacaktır. Bu yolla birçok Anayasa’ya aykırı ve hukuksuz işlemin önünün açılması olanaklıdır ve bu durum yasama sürecinde denetimsizliği ve çift başlılığı doğuracaktır.

Partili Cumhurbaşkanlığı, Partili Bürokrat

Anayasa değişikliğinin önemli sorun alanlarından birini de Cumhurbaşkanlığı’nın partisizliğiyle ilişkisinin devam etmesi oluşturuyor. Üstelik bu hüküm, Anayasa değişikliği kabul edilir edilmez yürürlüğe girecek. Oysa Anayasa’nın diğer maddeleri 2019 yılında yapılacak seçimler sonrasında kalacak. 2019 yılındaki seçimlere kadar mevcut anayasal sistem değişmezken, Başbakan ve Bakanlar Kurulu görevine devam ederken, sorumsuz bir Cumhurbaşkanı mevcutken, Cumhurbaşkanı partisizliğiyle ilişkili hale gelecek.

Cumhurbaşkanı ve Başbakan’ın tek bir kişide birleşeceği sistemde, Cumhurbaşkanı’nın yalnızca kendi partisizliğinin başarısı için çalışma yürüteceği, halkla ilişkilerini partisizliğinden kuracağı, geniş yetkilerinin bulunması nedeniyle diğer toplum kesimlerinin ve diğer partileri destekleyenlerin mağdur olacağı bir ortam oluşacak. Cumhurbaşkanı’nın ait olduğu siyasal partinin eleştirilmesi dahi olanaklı olmaktan çıkacak, toplum -en azından 5 yıllık bir seçim dönemi için- Cumhurbaşkanı’nın ait olduğu partiye sıkıştırılacaktır. Bu durum AKP’nin “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi” kitapçığında açıkça dile de getirilmiştir. Kitapçığın 9. sayfasında, “Parti kurulları ve kanalları Cumhurbaşkanlığı makamının halkla iletişimini ve ortak akıl ile politika oluşturmasını kolaylaştırıyor” denilmektedir. AKP’nin bu mantığına göre, Cumhurbaşkanı’nın iletişim kuracağı halk, yalnızca Cumhurbaşkanı’nın ait olduğu partiden ibaret olmakta, diğer partilerin tabanında yer alan geniş toplum kesimleri yok sayılmaktadır.

Ortak akıl denilirken de bir siyasal partinin bileşenleri kasdedilmektedir. Nasıl bir hüküm yürütmedir bilinmez, ama “bu durum siyaset üstü konularda tüm partilerle çalışmaya

Referanduma sunulan Anayasa değişikliği ise gerçek anlamda bir çift başlılık getirmektedir. Bu durum yasama organı açısından ortaya çıkmaktadır. TBMM kanun düzenlemesi, Cumhurbaşkanı ise kanun hükmünde kararname düzenlemesi yapabilecektir.

engel olmuyor”muş! (Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi Kitapçığı, s.9) Siyaset üstü konular her ne ise, yalnızca bu konularda diğer toplum kesimleriyle birlikte davranacak ama siyasi konularda yalnızca kendi partisinin tabanıyla çalışacak! Her konunun “siyasi” olduğu değerlendirildiğinde, Cumhurbaşkanı ya da partisi bazı konuları siyaset üstü ilan ederek kendisine tabi kılmanın bir aracı haline getirecek.

Anayasa değişikliğinde fazlaca üzerinde durulmayan, ancak can alıcı noktalarından biri de üst düzey bürokratların Cumhurbaşkanı’nca keyfi bir şekilde atanıp, görevden alınabilmesi yetkisidir. Cumhurbaşkanı kendisi partili olmakla kalmayacak, üst düzey bürokrasiyi de kendi partisine mensup olanlardan belirleyebilecektir. Ülkede cumhurbaşkanları değiştikçe üst düzey bürokrasi de değişecek ve kamusal alanda devamlılık ortadan kalkacaktır. Kamu hizmetinde alt kadrolardan itibaren yetişmiş ve liyakat esasına göre görev yapan bürokratik kadroların tasfiyesi, kamusal alanda bir yok oluş yaratacaktır. Devletin kamusal hizmet ve politikadaki hafızasının siyasi partilere göre alt-üst yaşayacağı bir sistem uzun süre var olamayacağı gibi bir defa bozulduktan sonra yeniden örgütlenmesi olanağı da son derece güçtür.

Cumhurbaşkanı Anayasa’nın da Üzerinde

Anayasa değişikliği ile getirilmek istenilen sistemde, yürütme organının başı olarak Cumhurbaşkanı’na tanınan yetkilerle yalnızca kuvvetler ayrılığının ortadan kalkması söz konusu olmayacak. Aynı zamanda Cumhurbaşkanı; yetkileri, sorumlulukları/sorumsuzlukları ile birlikte Anayasa’nın da üzerinde bir güç olacak. Cumhurbaşkanı’na tanınan kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisiyle, Anayasa kurallarının ihlalinin sürekli hale gelebilmesi, Meclis ve yargı üzerindeki belirleyicilik yetkileri de gözetildiğinde, denetimsizlikle Anayasa hükümlerini bertaraf edecek kararname düzenine geçilebilecektir.

Anayasa’nın da üzerinde yer alacak tek kişiye bağlı sistemin, AKP-Cemaat anayasalarından da kısa sürede ülkeyi yönetsel açmazlara sürükleyeceği, sistematiğin yoksun bir Anayasa ile ülkenin siyasal, toplumsal ve ekonomik olarak tıkanma noktasına geleceği öngörülebilmektedir. Anayasa değişikliği önerisinin ortaya atılış şekli, içeriği, referandum sürecinde yaşanan hukuksuzluklar gibi olgular daha şimdiden ülke için onarılması güç zararlar doğurmaya başlamıştır. Bu yanlışlıktan bir an önce dönülmesi, halkoyu ile bu sınırsız isteğin geri çevrilmesi gerekmektedir. ■

10 Yılda 3 Referandum: 0 Gün Öyle Bugün Böyle

Son 10 yılda Anayasa değişikliği için 3. kez referanduma gidiliyor.

21 Ekim 2007 tarihinde yapılan Anayasa Referandumu’nda Cumhurbaşkanı’nın halk tarafından seçilmesi, milletvekili seçimlerinin 5 yıldan 4 yıla indirilmesi ana konularını içeren değişiklikler oldu. Yüzde 67.49 katılım ve yüzde 68.95 oyla kabul edilen Anayasa değişiklikleri, AKP tarafından yürürlüğe konulan anayasal değişim sürecinin başlangıcını oluşturdu.

12 Eylül 2010 tarihinde yapılan Anayasa Referandumu daha kapsamlı oldu. Yüzde 73.71 katılım ve yüzde 57.88 kabul oyuyla Anayasa’nın 23 maddesinde değişiklik yapıldı.

16 Nisan 2017’de yapılacak Anayasa Referandumu’nda ise Anayasa’nın 69 maddesinde yapılmak istenilen değişiklikler oylanacak. Oylamaya götürülen değişiklikler arasında 2007 ve 2010 referandumlarıyla değiştirilen bazı Anayasa maddeleri de var.

2007 Referandumu’nda milletvekili seçimlerinin 5 yılda bir değil de 4 yılda bir yapılması oylanmış ve kabul edilmişti. 2017 Referandumu’nda milletvekili seçimlerinin 4 yılda bir değil de 5 yılda bir yapılması için oy kullanılacak.

2010 Referandumu’nda Anayasa Mahkemesi üye sayısı 11’den 17’ye çıksın diye oylama yapılmıştı. 2017 Referandumu’nda Anayasa Mahkemesi üye sayısı 17’den 15’e insin diye oylama yapılıyor.

2010 Referandumu’nda Hakimler Savcılar Yüksek Kurulu asıl üye sayısı; 7 asıl 5 yedek üyeden, 22 asıl 12 yedek üyeye çıkartılsın, 3 daire halinde çalışsın diye oylama yapılmıştı. 2017 Referandumu’nda HSYK asıl üye sayısı 22’den 13’e indirilsin, yedek üye olmasın ve 2 daire halinde çalışsın diye oylama yapılıyor.

2010 Referandumu’nda HSYK’nın Adalet Bakanı ve Müsteşarı dışındaki 10 asil ve yedek üyesinden 6’sını Yargıtay, 4’ünü Danıştay’ın belirlediği adaylar arasından Cumhurbaşkanı seçmesin; 32 asil ve yedek üyenin 10’unu Yargıtay ve Danıştay genel kurulları, 2’sini Türkiye Adalet Akademisi Genel Kurulu, 4’ünü doğrudan Cumhurbaşkanı belirlesin, 16’sı ise hakim ve savcılarla oylarıyla belirlensin diye oylama yapılmıştı. 2017 Referandumu’nda ise 11 üyenin 4’ü Cumhurbaşkanı, 7’si ise TBMM tarafından belirlensin, Yargıtay, Danıştay, Türkiye Adalet Akademisi, hakimler ve savcılar, seçimle belirlensin diye oylama yapılıyor.

